

## Motion

1980/81: 2200

av Erik Wärnberg m. fl.

med anledning av proposition 1980/81:193 om vissa ändringar i kapitalbeskattningen

I propositionen föreslås vissa ändringar i förmögenhets-, arvs- och gåvobeskattningen. Spärregeln vid värdering av företagsförmögenhet slopas. Samtidigt föreslås att bostadsbyggnader på jordbruksfastigheter i fortsättningen skall få behandlas enligt reglerna för företagsförmögenhet endast i de fall då byggnaderna används som bostad för de anställda. Vidare föreslås att vissa fastigheter som inte utgör rörelsetillgångar i skatterättslig mening men ändå ingår i eller har nära samband med en näringsverksamhet i fortsättningen skall få behandlas enligt reglerna för företagsförmögenhet. Förslagen i denna del avser dels täktmark och exploateringsmark, dels vissa byggnader och tomter som regelbundet hyrs ut för fritidsändamål. Syftet med förslagen anges vara att anpassa reglerna till de höjningar av taxeringsvärdena som sker vid 1981 års allmänna fastighetstaxering.

Riksdagen beslutade i höstas om justeringar av de skatteskalor och skattefria grundbelopp som gäller vid förmögenhets-, arvs- och gåvobeskattningen. I fråga om förmögenhetstaxeringen innebar beslutet en höjning av skattepliktsgränsen från 200 000 kr. till 400 000 kr. och en uppräknings av övriga skiktgränser i huvudsak i enlighet härmed. Ändringarna i arvs- och gåvobeskattningen hade i princip samma innebörd. Genom detta beslut har enligt vår mening tillbörlig hänsyn tagits till de höjda taxeringsvärdenas effekter på kapitalbeskattningen.

I propositionen redovisas viss statistik över de preliminära höjningarna av taxeringsvärdena. Vi vill inte bestrida att en tillämpning av nu gällande regler på de nya taxeringsvärdena i en del fall kan medföra något ökad skatt jämfört med tidigare regler och taxeringsvärden. Men man får hålla i minnet att taxeringsvärdena vid 1975 års allmänna fastighetstaxering av olika skäl allmänt sett sattes lågt. Taxeringsvärdet torde i praktiken inte annat än undantagsvis ha motsvarat 75 % av taxeringsenhetens marknadsvärde. Vidare underläts ofta — trots uttrycklig bestämmelse härom — utbrytning av vissa typer av byggnader och tomtplatser till särskilda taxeringsenheter. Detta innebar att fastigheterna i fråga åsattes ett för lågt värde. De procentuellt sett stora höjningarna av taxeringsvärdena beror alltså i stor utsträckning på att värdena — och därmed också beskattningen — tidigare legat i underkant. Att en viss grupp skattskyldiga sålunda under ett antal år blivit för lågt beskattad kan enligt vår mening inte godtas som skäl för en fortsatt gynnsam behandling av gruppen i fråga. Motsatsen ligger i så fall närmare till hands.

I nuvarande ekonomiska läge är det ur fördelningspolitisk synpunkt särskilt angeläget att skattebördan fördelas efter bärkraft. Ägare av förmögenheter har möjligheter att, och bör också, ta på sig en större del av den gemensamma bördan. I den mån de höjda taxeringsvärdena med tillämpning av nu gällande regler innebär ett ökat skatteuttag ligger det alltså i linje med vår principiella uppfattning. Den ökade skattebelastning som kan uppkomma behöver enligt vår mening inte – utom på en punkt, som vi återkommer till – befaras få de omfattande och förödande konsekvenser för lantbruksföretagen m. fl. som antyds i propositionen. Mot denna bakgrund bör nu gällande regler ligga fast.

Vi har tidigare i skilda sammanhang kritiserat regeringen för att driva en orättfärdig fördelningspolitik. Propositionen om ändrad kapitalbeskattning utgör ännu ett exempel på denna målmedvetna politik. Förslagen innebär sammantagna stora skattelättnader för vissa förmögenhetsägare, främst de som har sin förmögenhet nedlagd i en jordbruksrörelse. Detta måste betraktas som en ren utmaning mot alla de människor som genom regeringens åtgärder på andra områden fått vidkännas betydande standardsänkningar under senare tid. För flertalet av dem som berörs av förslagen och hittills har betalat förmögenhetsskatt innebär förslagen i praktiken att de slipper sådan skatt eller att denna reduceras högst avsevärt. Men inte nog med att ägare av förmögenheter gynnas framför andra. Inom gruppen förmögenhetsägare gynnas särskilt ägare av större jord- och skogsegendomar samt passiva ägare av jordbruksfastigheter. Men även etablerade jordbrukare med måttliga skulder får betydande skattelättnader. För en yngre jordbrukare som nyligen startat sin rörelse och har stora skulder saknar ändringarna betydelse. Vi kan för vår del självfallet inte godta ett förslag av denna innebörd.

Som tidigare framhållits har enligt vår mening tillbörlig hänsyn redan tagits till de höjda taxeringsvärdenas effekter på kapitalbeskattningen. Dessutom är regeringens förslag fördelningspolitiskt helt oacceptabelt. Ytterligare ett skäl mot att nu genomföra ändringar i kapitalbeskattningen utgör det arbete som bedrivs inom 1980 års företagsskattekommitté. Denna kommitté har bl. a. i uppdrag att utarbeta permanenta kapitalskatte-regler för förmögenhet som har lagts ner i jordbruk, skogsbruk och rörelse. Enligt vår mening föregriper regeringen med sina förslag kommitténs arbete i denna del.

Vi motsätter oss alltså genomförandet av de förslag som har lagts fram i propositionen. Två punkter vill vi emellertid ta upp särskilt.

Den ena gäller de höjda taxeringsvärdenas effekter på kapitalbeskattningen av vissa tomtplatser. Enligt fastighetstaxeringslagen skall utarrenderade tomtplatser på en jordbruksfastighet ovillkorligen brytas ut till särskilda taxeringsenheter med beskattningsnaturen annan fastighet. Denna bestämmelse kan, om ingenting görs, komma att få orimliga konsekvenser för en jordbrukare som för en längre tid, t. ex. 49 år, mot en låg årlig

ersättning arrenderat ut ett stort antal tomtplatser. Eftersom arrendeavgiften enligt kontraktet inte sällan ligger fast på samma låga nivå under hela upplåtelseperioden kan han ofta inte kompensera den ökade förmögenhetsskatten genom att höja arrendeavgiften och kan samtidigt – just på grund av upplåtelsen – ha svårt att mobilisera någon del av kapitalet. För dessa fall bör något göras. Men det bör inte, som regeringen föreslår, ske genom lättnader i förmögenhetsbeskattningen utan genom åtgärder inom ramen för fastighetstaxeringsinstitutet. Regeringen bör skyndsamt ta erforderliga initiativ i frågan.

Som framhålls i propositionen har i praktiken en viss osäkerhet rått om vilket års taxeringsvärde som skall ligga till grund för arvs- och gåvobeskattningen, när reglerna om värdering av företagsförmögenhet tillämpas. Principen att man skall utgå från det år som föregår dödsåret resp. året för gåvan ifrågasattes aldrig under riksdagsbehandlingen av den bestämmelse som föranlett osäkerheten. I propositionen föreslås att denna regel förtydligas genom ett särskilt tillägg i det nya tredje momentet av 22 § AGL. Vi biträder i sak detta förslag. Vårt ställningstagande till propositionen i övrigt innebär emellertid att man måste välja en annan lagteknisk lösning än den föreslagna. Det torde få ankomma på utskottet att träffa detta val och utarbeta erforderliga författningsändringar.

Med hänvisning till det anförda hemställer vi

1. att riksdagen avslår de i proposition 1980/81: 193 framlagda lagförslagen,
2. att riksdagen beslutar om ändring i lagen (1941: 416) om arvsskatt och gåvoskatt i enlighet med vad som anförts i motionen,
3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av åtgärder för att undvika oönskade konsekvenser vid kapitalbeskattningen av tomtplatser som vid 1981 års allmänna fastighetstaxering bryts ut till särskilda taxeringsenheter med beskattningsnaturen annan fastighet.

Stockholm den 18 maj 1981

ERIK WÄRNBERG (s)

VALTER KRISTENSON (s)

RUNE CARLSTEIN (s)

OLLE WESTBERG (s)

i Hofors

HAGAR NORMARK (s)

CURT BOSTRÖM (s)

BO FORSLUND (s)

ARNE GADD (s)

EGON JACOBSSON (s)

ANITA JOHANSSON (s)

BO SÖDERSTEN (s)

MAJ-LIS LÖÖW (s)

LENNART PETTERSSON (s)

CATARINA RÖNNUNG (s)